

Advies nr.42/2008 van 17 december 2008

Betreft: vergelijking van de inschrijvingslijsten van leerlingen in de eerste graad van het secundair onderwijs in de schoolinrichtingen georganiseerd en gesubsidieerd door de Franse Gemeenschap van België (A/2008/048)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVP"), inzonderheid artikel 29 en 30;

Gelet op het verzoek om advies van de Minister belast met het Leerplichtonderwijs van de Franse Gemeenschapregering, de heer Ch. DUPONT, ontvangen op 15/12/2008;

Gelet op het verslag van de HH W. DEBEUCKELAERE, voorzitter en S. VERSCHUERE, ondervoorzitter;

Brengt op 17/12/2008 volgend advies en aanbeveling uit:

I. VOORWERP VAN DE AANVRAAG

1. De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (hierna 'de Commissie') ontving op 15 december 2008 een adviesaanvraag van de Minister, belast met het leerplichtonderwijs van de Regering van de Franse Gemeenschap over het opstellen van een dispositief voor de onderlinge vergelijking van de inschrijvingslijsten van leerlingen in de 1ste graad van het secundair onderwijs in de schoolinrichtingen die door de Franse Gemeenschap georganiseerd en gesubsidieerd worden.
2. De aanvraag luidde als volgt :

(vrije vertaling) "In uitvoering van het decreet van de Franse Gemeenschap van 18 juli 2008 tot wijziging van het decreet "prioritaire taken" van 24 juli 1997 tot regeling van de inschrijvingen van de leerlingen in de eerste graad van het secundair onderwijs en tot bevordering van de sociale gemengdheid binnen de schoolinrichtingen (inzonderheid de artikelen 80 en 88), hebben de nieuwe decretale bepalingen betreffende de inschrijvingsaanvragen voor het secundair onderwijs, die bij het begin van het schooljaar werden genomen en die aan iedere ouder of iedere persoon die de ouderlijke macht uitoefent, garanderen dat ze hun kind kunnen inschrijven in de school van hun keuze, een groot aantal ouders ertoe aangezet zich gelijktijdig in meerdere scholen in te schrijven.

Om deze reden en omwille van de uitvoering van de procedures voorzien in het decreet, staan bepaalde kinderen gunstig gerangschikt voor meerdere scholen terwijl anderen op geen enkele aanvraag een positief antwoord kregen en bijgevolg op de wachtlijst van een of van meerdere scholen werden gezet.

Om nu het decreet en het doeleinde dat de wetgever vooropstelde, goed te kunnen toepassen, komt het erop aan dat de representatieve organen van de verschillende onderwijsnetwerken of in voorkomend geval de verschillende inrichtende machten, de inschrijvingslijsten van de verschillende scholen met elkaar kunnen vergelijken om leerlingen op te sporen die in meerdere instellingen gunstig gerangschikt staan. Met deze vaststellingen kan aan de ouders van een kind dat in meerdere inrichtingen gunstig gerangschikt staat, verzocht worden een keuze te maken waardoor er plaats vrijkomt voor kandidaten die nog geen plaats konden bemachtigen.

Zulk initiatief is absoluut noodzakelijk voor de goede organisatie van de scholen bij het begin van het schooljaar 2009 en voor de gezinsrust maar vooral om elkeen van deze gezinnen de daadwerkelijke uitoefening van hun recht op vrije keuze te garanderen en te consolideren.

Het is ook mogelijk dat ouders die zich op verschillende plaatsen inschreven dit deden bij inrichtingen die behoren tot de inrichtende machten van verschillende onderwijsnetwerken. Het is in tweede instantie dus ook aangewezen dat de coördinatie- en representatieve organen van ieder netwerk evenals de Franse Gemeenschap (in haar hoedanigheid van inrichtende macht) de verschillende lijsten van de verschillende inrichtingen met elkaar kunnen vergelijken.

Ten aanzien van de wet van 8 december 1992 worden er dus persoonsgegevens verwerkt die door de scholen werden ingewonnen bij de inschrijvingsaanvraag, meer bepaald de naam en voornaam van het kind, zijn ouders en de persoonlijke adresgegevens (verblijfplaats, telefoonnummer, enz.). De artikelen 80, §4, 4de lid en 88 §4, 4de lid van het

decreet van 24 juli 1997 dat de prioritaire taken bepaalt van het basisonderwijs en van het secundair onderwijs en de structuren organiseert die het mogelijk maken ze uit te voeren, gewijzigd bij decreet van 18 juli 2008, voorzien in zekere zin in die mogelijkheid : *"Bij de indiening van de aanvraag om inschrijving laten de leerling, of, indien hij minderjarig is, zijn ouders of de persoon die de ouderlijke macht uitoefent weten, of ze een aanvraag om inschrijving hebben ingediend of van plan zijn in te dienen in één of meer andere inrichtingen die ze aanwijzen"*.

Het spreekt vanzelf dat de alzo ingewonnen informatie niet wordt bewaard noch gebruikt voor anderen doelen en niet aan derden wordt doorgegeven.

Ten behoeve van de Regering en van de Franse Gemeenschap zou ik graag het advies inwinnen van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en vernemen of deze twee initiatieven opportuun zijn in het licht van de regels ter eerbiediging van de wet. Wij willen ook de aandacht van de Commissie erop vestigen dat eens het schooljaar is begonnen en de inschrijvingen effectief zijn geworden, ze overhandigd worden aan de diensten van de Regering, met name om te controleren of de wet op de leerplicht is nageleefd en ook om de toekenning van subsidies te controleren."

3. De Minister vroeg overigens het advies van de Commissie in toepassing van artikel 29, §3 van de WVP (voor dringend onderzoek), (vrije vertaling) *"Gezien de noodzaak zo vlug mogelijk uitsluitel te geven over het lot van de leerlingen die voor het nieuwe schooljaar 2009 ongunstig gerangschikt staan– een toestand dat zorgen baart"* en gezien de tijd die nodig is om deze doelstelling te bereiken, dit dispositief op te stellen en in werking te doen treden.
4. De Commissie stelt vast dat het Verbond van ouderverenigingen van het katholiek onderwijs (Union des fédérations des associations des parents de l'enseignement catholique - UFAPEC) en de Federatie van ouderverenigingen van het officieel onderwijs (Fédération des associations de parents de l'enseignement officiel - FAPEO) in een gemeenschappelijke mededeling van 7 december 2008 vragen dat *"zo snel mogelijk bijsturingsmaatregelen worden genomen en dit nog vooraleer de proeven van een attest van het basisonderwijs georganiseerd worden (CEB)"* om *"zowel de leerlingen als hun ouders gerust te stellen dat de bepalingen die in juli 2008 werden goedgekeurd, correct zullen worden uitgevoerd"*. Het UFAPEC en de FAPEO vragen eveneens dat *"iedere leerling ingeschreven zou zijn in de school van zijn keuze voor de CEB-proeven plaatsvinden"* en preciseren: *"zoals de Raad van State benadrukte dat, gelet op het kanscriterium, het nu juridisch gegrond is om meer dan één inschrijvingsaanvraag in te dienen maar dat er slechts één gunstig gerangschikte inschrijving kan worden behouden omdat het gevaar bestaat dat een bepaald aantal leerlingen zonder school zou zitten"*. Het UFAPEC en de FAPEO, en de verenigingen die zijn verenigen, worden erkend als de representatieve organen van de ouders van leerlingen die zijn ingeschreven in de schoolinrichtingen die door de Franse Gemeenschap georganiseerd en gesubsidieerd worden (artikel 689, §5 van het decreet van 24 juli 1997).

II. DRAAGWIJDTE VAN HET ONDERZOEK VAN DE COMMISSIE

5. De Commissie wordt niet verzocht te oordelen over een regelgevingsontwerp van algemeen belang maar wordt geraadpleegd over de wettelijkheid ten aanzien van de WVP van een specifieke gegevensverwerking die verricht zou worden in uitvoering van de wettelijke en decretale bepalingen en het onderwijsbeleid van de Franse Gemeenschap.
6. De Commissie wil er hier aan herinneren dat zij niet bevoegd is om zich uit te spreken of de gemaakte of de te maken keuzes van de bevoegde en verantwoordelijke overheden al dan niet juist zijn. Haar tussenkomst reikt niet verder dan de goedgekeurde acties en maatregelen te beoordelen op hun relevantie ten aanzien van de bepalingen van de WVP, op basis van de informatie waarover zij beschikt. Het is dus niet aan de Commissie om alternatieve maatregelen voor te stellen. Zij heeft echter wel de mogelijkheid om manifest evidente alternatieve maatregelen ter sprake te brengen om de naleving van bepaalde normen van de wet te toetsen (de noodzaak van de verwerking, de toereikendheid van de gegevens,...) of om duidelijk identificeerbare risico's te vermijden zodat de rechten en vrijheden van de betrokken personen niet worden aangetast of zodat de gewaarborgde bescherming die zij genieten niet wordt afgezwakt.
7. In voorliggend geval is de Commissie overigens niet bevoegd om een voorafgaande machtiging te verlenen en haar advies kan dus geenszins de verantwoordelijkheden vervangen die de wet toevertrouwt aan de verantwoordelijke voor de gegevensverwerking. Om die reden is de Commissie niet gerechtigd om de ingeroepen argumenten, die moeten aantonen dat de wet werd geëerbiedigd, te bekrachtigen noch te verwerpen. In een dergelijke aanvraag bestaat haar rol er vooral in om te verifiëren of de verantwoordelijke voor de verwerking voldoende garanties heeft ingebouwd: heeft de verantwoordelijke de normen onderzocht die de wet hem gebiedt na te leven, heeft hij vervolgens motiveringen of specifieke maatregelen goedgekeurd waarmee hij kan aantonen dat hij deze normen eerbiedigt. De Commissie beoordeelt slechts de manifest gepaste en toereikende, of manifest verkeerde, onvolledige of tegenstrijdige kwaliteit van de motivering en de getroffen maatregelen van de verantwoordelijke voor de verwerking.
8. Opdat de WVP zou zijn nageleefd moet de verantwoordelijke voor de verwerking overigens niet voorafgaand en formeel de overeenstemming van de verwerking met de wet aantonen. Dat de wet werd nageleefd, kan ook worden beoordeeld aan de hand van elementen die de verantwoordelijke voor de verwerking niet heeft onderzocht of aangehaald. Het spreekt

daarom vanzelf dat, zonder evenwel in de plaats te treden van de verantwoordelijke voor de verwerking, de Commissie gerechtigd is om uit eigen beweging manifest onweerlegbare feitelijke en juridische elementen aan te halen als het hierdoor mogelijk wordt een manifest evidente situatie te kwalificeren. Dit kan bovendien noodzakelijk blijken te zijn om tegemoet te komen aan de twijfels en vragen van de verantwoordelijke voor de verwerking.

III. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG TEN AANZIEN VAN DE WVP

3.1. Rechtmatigheid van de verwerking

9. Artikel 2 van de WVP bepaalt het volgende: *“Iedere natuurlijke persoon heeft in verband met de verwerking van persoonsgegevens die op hem betrekking hebben, recht op bescherming van zijn fundamentele rechten en vrijheden, inzonderheid op bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer”*. Het is in het licht van dit beginsel dat de verplichtingen die de wet oplegt aan de verantwoordelijke voor de verwerking en de manier waarop deze verplichtingen worden uitgevoerd, beoordeeld moeten worden.
10. Een verwerking van persoonsgegevens uit een bestand is rechtmatig als **(1)** ze door de wet is toegestaan (artikel 5 van de WVP: de noodzaak om de verwerking te verrichten gezien de hoedanigheid, de doelstellingen, het gezag, de bevoegdheden en verplichtingen van de verantwoordelijke voor de verwerking) en als **(2)** de verwerkte gegevens de door de wet vereiste kwaliteit bezitten (artikel 4 van de WVP: kwaliteit van de gegevens gezien de specifieke doeleinden, middelen en omstandigheden van de verwerking – met inbegrip van de feitelijke en juridische context) die desgevallend genieten van een speciale bescherming opgelegd door de wet (artikelen 6, 7 en 8 van de WVP voor de zogenaamde “gevoelige” gegevens).

3.1.1. **De noodzaak van de verwerking gezien het gezag, de bevoegdheden en verplichtingen van de verantwoordelijke(n) (toelaatbaarheid)**

11. De Franse Gemeenschap is bevoegd voor het onderwijsbeleid (artikel 127, §1, 2° van de Grondwet).
12. Het onderwijsbeleid wordt omkaderd door dwingende bepalingen die betrekking hebben op de fundamentele rechten van personen, die onconformistische tussenkomsten verbieden maar die voor de bevoegde overheden ook grotendeels bestaan uit positieve verplichtingen waaruit voortvloeit dat zij de noodzakelijke maatregelen moeten nemen om daadwerkelijk

de bekrachtigde rechten te waarborgen : artikel 24 van de Grondwet, §1 ("*De Gemeenschap waarborgt de keuzevrijheid van de ouders*"), §3 ("*Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden*") en §4 ("*Alle leerlingen of studenten, ouders, personeelsleden en onderwijsinstellingen zijn gelijk voor de wet of het decreet*"); artikel 2 van het aanvullend protocol bij het Verdrag tot bescherming van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM); de artikelen 3.1, 18 en 28 van het Verdrag inzake de rechten van het kind, de artikelen 14 en 24 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

13. Door de keuzevrijheid van de ouders inzake onderwijs worden hen logischerwijze verplichtingen opgelegd. Zo stelt artikel 3, §1 van de wet van 29 juni 1983 : "*(...) zijn de personen die de ouderlijke macht uitoefenen of de leerplichtige in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, verplicht ervoor te zorgen dat deze voor de duur van de leerplicht als leerling van een school of vormingsinstelling is ingeschreven en die school of instelling geregeld bezoekt*". De niet-naleving van deze bepaling wordt strafrechtelijk bestraft. Artikel 3, §2 van dezelfde wet stelt bovendien: "*De Koning regelt de controle op de inschrijving van de leerplichtigen*".

14. Het spreekt vanzelf dat de ouders de mogelijkheid moeten krijgen hun verplichtingen daadwerkelijk uit te voeren en daadwerkelijk hun rechten uit te oefenen. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens oordeelde dat: (vrije vertaling) "*het recht op toegang tot onderwijsinstellingen is een "inherent element" aan het recht op onderwijs dat een dergelijke fundamentele plaats heeft in een democratische samenleving dat een inperkende interpretatie in tegenspraak zou zijn met de essentie van de bepalingen die dit recht bekrachtigen (...) Bijgevolg weegt op de Staat de verplichting om aan eenieder, zonder discriminatie het daadwerkelijk recht op toegang tot de bestaande onderwijsinstellingen te waarborgen*"¹. Er wordt overigens niet betwist dat de keuzevrijheid van de ouders ook de verplichting met zich meebrengt dat die keuzevrijheid wordt uitgeoefend op het vereiste ogenblik en dat de uitoefening van die keuzevrijheid niet wordt uitgesteld zodat de vrijheid van andere ouders en de rechten van hun kinderen niet belemmerd worden.

15. In het algemeen blijkt dat de Regering van de Franse Gemeenschap en haar diensten (de "Administratie" luidens de decretale en reglementaire bepalingen van de Franse Gemeenschap") erover moeten waken dat de schoolplicht wordt nageleefd en bijgevolg erover moeten waken dat ieder kind een school heeft (vrij gekozen door de ouders).

---

¹ Europees hof voor rechten van de mens, *Affaire linguistique belge*, 23 juli 1968, série A, n° 6.

16. Daaruit volgt overduidelijk dat met de geplande gegevensverwerking **(1)** de Regering van de Franse Gemeenschap haar gezag uitoefent krachtens de bevoegdheden van de Gemeenschap inzake onderwijs en dat **(2)** met deze verwerking deels de verplichtingen zijn nageleefd waaraan de verantwoordelijke voor de verwerking is onderworpen (artikel 5, c van de WVP: in onderhavig geval de plicht om de wettelijke en decretale bepalingen uit te voeren inzake de keuzevrijheid van de ouders, de leerplicht en de inschrijving in de instellingen voor secundair onderwijs, met de bijkomende verplichting hiertoe positieve maatregelen te nemen die de eerbiediging en de bescherming van de fundamentele rechten - bekrachtigd door de Grondwet en de internationale bepalingen – waarborgen door voorrang te geven aan het hoger belang van het kind) en deels tegemoet wordt gekomen **(3)** aan de gewone uitvoering van een opdracht van openbaar belang of een opdracht die deel uitmaakt van de uitoefening van het openbaar gezag, die is opgedragen aan de verantwoordelijke voor de verwerking (artikel 5, e van de WVP: organisatie van de daadwerkelijke controle van de inschrijvingen).

3.1.2. De kwaliteit van de gegevens ten aanzien van het specifiek doeleinde van de verwerking, de aangewende middelen en de context ervan

17. De gegevens moeten eerlijk en rechtmatig worden verwerkt (artikel 4, §1, 1 van de WVP). De Commissie ziet in principe geen enkele aanwijzing van oneerlijke verwerking.
18. De Commissie merkt echter op dat in de laatste fase van de geplande verwerking de Regering van de Franse Gemeenschap de inschrijvingslijsten onderling wil vergelijken (of delen ervan) die afkomstig zijn van inrichtingen uit verschillende onderwijsnetwerken. Aangezien de Franse Gemeenschap de organiserende macht is van talrijke schoolinrichtingen die op zichzelf een onderwijsnetwerk vormen (het onderwijs georganiseerd door de Gemeenschap), is het aangewezen dat deze laatste lijstvergelijking onder toezicht wordt geplaatst van een orgaan waarin vertegenwoordigers zetelen van ieder netwerk. Indien de administratie van de Gemeenschap belast wordt met deze operatie – aangezien een beroep wordt gedaan op haar bevoegdheden en omdat zij daartoe al uitgerust is – is het overigens aangewezen dat deze opdracht wordt toevertrouwd aan een dienst of ambtenaren die geen enkele bevoegdheid hebben om de scholen en het personeel van de Gemeenschap te superviseren.
19. De vereiste eerlijke gegevensverwerking zou in ieder geval duidelijk worden bevestigd als de brief gericht aan de ouders van leerlingen met meerdere gunstig gerangschikte inschrijvingen en waarin hen wordt verzocht één instelling te kiezen, ondertekend zou

worden door alle betrokken inrichtingshoofden. Afgezien daarvan blijkt uit de decretale bepalingen van 24 juli 1997 (4de lid, §4 van de artikelen 80 en 88) dat de verschillende betrokken inrichtingshoofden door de ouders werden ingelicht of ingelicht hadden moeten worden van een inschrijving in één of meerdere andere inrichtingen, en dat een gemeenschappelijke brief gericht aan de ouders van leerlingen die in hun respectievelijke inrichtingen zijn ingeschreven, dus niet betekent dat er informatie werd onthuld die zij niet hadden mogen kennen.

20. De Commissie neemt overigens akte van het feit dat de Regering van de Franse Gemeenschap er zich toe verbindt om de aldus ingewonnen en vergeleken gegevens, niet voor andere doeleinden te gebruiken noch om ze door te geven aan derden. De Commissie benadrukt dat op deze verbintenis geen enkele uitzondering mag worden gemaakt en dat dit aan de ouders vermeld moeten worden in de noodzakelijke informatie aangaande de verwerking van de hen betreffende gegevens (cfr. infra).
21. De gegevens moeten rechtmatig verwerkt worden (art. 4, §1, 1° van de WVP). De Commissie stelt geen enkele manifeste aanwijzing van onrechtmatige verwerking vast.
22. De Commissie benadrukt op dit punt dat de geïdentificeerde tussenpersonen, belast met de eerste fases van de operatie (de representatieve organen van de verschillende netwerken), een officieel statuut hebben en reeds belast zijn met de opdrachten en bevoegdheden met i.v.m. de inschrijving van leerlingen (inzonderheid wanneer de inschrijving wordt geweigerd ingeval er te weinig plaatsen blijken te zijn voor de leerlingen die ingeschreven staan op de wachtlijst van een inrichting die tot hun netwerk behoort – 30ste lid, §4 van de artikelen 80 en 88 van de wet van 24 juli 1997).
23. Opdat de operatie perfect rechtmatig zou zijn, is het aangewezen dat de Regering of haar administratie aan alle betrokken instellingen identieke instructies geeft (bijvoorbeeld via een gepubliceerde omzendbrief); deze instructies zouden overigens op dezelfde manier de tussenkomst van ieder van deze aangestelde tussenpersonen omkaderen.
24. De gegevens moeten worden verkregen voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden (artikel 4, §1, 2° van de WVP). De Commissie stelt vast dat de gegevens in eerste instantie werden verkregen en dat de betrokken bestanden werden samengesteld met de bedoeling de inschrijving van de leerlingen onderworpen aan de leerplicht, te waarborgen en de keuzevrijheid van de ouders te garanderen, in naleving van de van kracht zijnde wettelijke en reglementaire bepalingen. Bovendien kunnen de gegevens

niet verder worden verwerkt op een wijze die onverenigbaar is met de oorspronkelijke doeleinden, daarbij rekening houdend met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkenen en de wettelijke en reglementaire toepasselijke bepalingen.

25. Om nu een eventuele onverenigbaarheid te kunnen beoordelen ten aanzien van de redelijke verwachtingen van de betrokkenen, moet de vraag worden gesteld of de betrokkenen redelijkerwijze kunnen verwachten of bedenken (d.w.z. voor ernstige en gegronde redenen) dat er een aanvaardbare rechtvaardiging wordt gegeven voor het feit dat de hen betreffende informatie, die wordt bijgehouden voor opdrachten in het kader van de leerplicht van hun kinderen zal gebruikt worden, door een overigens bevoegd bestuur of door de reeds daarmee belaste tussenpersonen (de representatieve organen van de netwerken) opdat diezelfde opdrachten gegarandeerd correct zouden worden uitgevoerd en opdat aan eenieder en zonder voorbehoud kan worden gewaarborgd dat zij hun fundamentele rechten op zo gelijk mogelijk wijze kunnen uitoefenen. De Commissie stelt vast dat er geen enkel manifeste, ernstige en gegronde reden is die een dergelijke verwachting kan doen veronderstellen. Er kan integendeel redelijkerwijze worden verwacht dat de ouders wier kinderen vandaag op geen enkele lijst gunstig gerangschikt staan, de Franse Gemeenschap zou kunnen verwijten dat zij de informatie waarover zij beschikt niet heeft aangewend waardoor zij hun rechten hadden kunnen doen gelden en waardoor aan hun gerechtvaardigd belang zou zijn tegemoetgekomen. De Commissie stelt ook vast dat de gemeenschappelijk mededeling van de verbonden van oudervereningen deze hypothese bevestigt.
26. Elke verdenking van onverenigbaarheid wordt teniet gedaan door de decretale bepalingen die de ouders verplichten de verschillende, betrokken inrichtingshoofden in te lichten van de concurrerende inschrijvingen van hun kind (zie supra); door de decretale bepalingen die de verplichting oplegt om in fine de administratie in te lichten over elke geweigerde inschrijving van leerlingen in wacht omwille van het feit dat er niet voldoende beschikbare plaatsen zijn (30ste lid §4 van de artikelen 80 en 88 van het decreet van 24 juli 1997) en door de wettelijke en decretale bepalingen die de Regering en de administratie machtigen met een controle- en interventiebevoegdheid, en afgezien daarvan, de algemene verplichting van de Regeringen om te voorzien in een correcte uitvoering van de decretale bepalingen, zonder deze decreten te kunnen opschorten noch vrijgesteld te kunnen worden van hun uitvoering

(artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 en de jurisprudentie betreffende het artikel 108 van de Grondwet, gelijkaardige bepaling voor de Federale bepaling²).

27. De gegevens moeten toereikend, ter zake dienend en niet overmatig zijn uitgaande van de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt (artikel 4, §1, 3° van de WVP). Daarom raadt de Commissie de Regering van de Franse Gemeenschap aan om de onderlinge vergelijking van de informatie die tijdens de inschrijving werd verkregen te beperking tot de gegevens die noodzakelijk blijken te zijn om de inschrijvingen zonder foutenmarge te kunnen vergelijken (alleen de naam van de leerling is overduidelijk onvoldoende) en om met de betrokken ouders in contact te kunnen opnemen.
28. De gegevens moeten nauwkeurig zijn en, zo nodig, worden bijgewerkt (artikel 4, §1, 4° van de WVP). De Commissie merkt op dat men met één van de doelstellingen van de geplande operatie, juist de exactheid en de bijwerking van die informatie wil verzekeren. De Commissie vestigt de aandacht erop dat wanneer een inrichtingshoofd, de organiserende macht of het representatief orgaan weigert mee te werken aan een dispositief voor informatievergelijking, dat voor alle inrichtingen gelijk zou zijn en ontworpen zou zijn ten behoeve van de kinderen en hun ouders, het risico lopen de WVP te schenden door vrijwillig onjuiste gegevens bij te houden in een bestand (de gunstig, gerangschikte inschrijvingen die nooit effectief zullen worden) waardoor de rechten en gerechtvaardigde belangen worden geschonden van de leerlingen en ouders die een gunstige rangschikking afwachten.
29. De gegevens mogen niet langer worden bewaard dan de tijd die nodig is om de doeleinden te verwezenlijken waarvoor de gegevens verwerkt worden (artikel 4, §1, 5° van de WVP). Hier beveelt de Commissie de operator van de laatste consolidatie ("internetwerk") aan, om van de geconsolideerde lijsten onmiddellijk de adresgegevens te wissen van de leerlingen met één enkel gunstig, gerangschikte inschrijving die op geen enkele wachtlijst staan. Eens de operatie beëindigd, moeten alle geconsolideerde bestanden vernietigd worden (ze voegen niets toe aan de informatie waarover de administratie reeds beschikt voor het vervullen van haar opdrachten en waarvan de mededeling van die informatie trouwens geregeld is). In ieder geval mogen de bestanden bewaard worden gedurende de wettelijke termijn waarover de leerlingen en hun ouders beschikken om beroep aan te tekenen tegen beslissingen over hun inschrijvingen. Vooraleer de gegevens worden vernietigd, mag er hooguit nog statistische informatie uit afgeleid worden, voor zover dit nuttig is voor het

---

² "Het staat aan de uitvoerende macht uit het beginsel en de algemene opzet van de wet de gevolgen af te leiden die daaruit natuurlijk voortvloeien naar de geest waarin zij is tot stand gekomen en volgens haar finaliteit" – Cass. 23 september 1993, zonder dat de uitvoerende macht evenwel zijn bevoegdheden kan overschrijden, inzonderheid door nieuwe regels boven die van de wet te stellen die de draagwijdte van de wet impliciet zou wijzigen.

vervullen van de opdrachten van de Franse Gemeenschap en voor zover dit geen enkel belang schendt (dit marginaal doeleinde zou het voorwerp moeten uitmaken van een kennisgeving als enige uitzondering op de verbintenis dat de gegevens niet hergebruikt worden). Om de vernietiging niet te vertragen zou de gewenste statistische informatie moeten worden bepaald, vooraleer de inschrijvingen gereguleerd zijn.

3.1.3. De verwerking van gevoelige gegevens

30. In principe verbiedt de WVP om persoonsgegevens te verwerken waaruit de politieke opvattingen, godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging blijken. De wetgever laat de verwerking van dergelijke gegevens alleen toe in de limitatief opgesomde gevallen in §2 van artikel 6 van de WVP.
31. Volgens de Commissie kan er uit de inschrijving in een bepaalde school redelijkerwijze geen politieke opvattingen, de godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging afgeleid worden. Er zijn tegenwoordig, naast de politieke of religieuze overtuiging, inderdaad meerdere redenen die leiden tot een keuze: type onderwijs, kwaliteit van het onderwijs, nabijheid van de school, het kennen van een personeelslid (er blijkt bijvoorbeeld dat een groot aantal leerlingen die de islam belijden, ingeschreven zijn in een school dat tot het vrij onderwijs behoort – van het katholieke geloof). In het geval van concurrerende inschrijvingen in scholen die tot verschillende netwerken behoren, kan geen enkele overtuiging, zoals bedoeld in de WVP, afgeleid worden.
32. Hoe dan ook, uit artikel 6, §2 l) van de WVP blijkt dat het verbod om de in §1 bedoelde gegevens te verwerken niet van toepassing is wanneer de gegevensverwerking is toegestaan door een wet, decreet of ordonnantie "om een andere belangrijke reden van publiek belang". De keuzevrijheid van de ouders voor het onderwijs van hun kinderen, het recht van eenieder op onderwijs met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden, het belang van het kind waaraan voorrang gegeven moet worden, de gelijke toegang en zonder discriminatie, zijn evenzeer belangrijke redenen van publiek belang die de bewuste gegevensverwerking rechtvaardigen.
33. De Commissie herinnert er evenwel aan dat artikel 25 van het kb van 13 februari tot uitvoering van de WVP enkele bijzondere voorwaarden vermeldt voor de verwerking van die zogenaamde "gevoelige" gegevens. Er wordt in ieder geval voorgesteld daar naar te verwijzen gelet op de transparantie en de eerlijkheid waarop de Regering van de Franse Gemeenschap zich beroept en waar de Commissie de nadruk op legt.

3.2. Kennisgeving aan en rechten van de betrokken personen, vertrouwelijkheid, beveiliging en aangifte van de verwerking

34. De persoonlijke gegevens van de leerlingen en ouders waarmee geen contact moet worden opgenomen (het kind met maar één gunstige rangschikking die op geen enkele wachtlijst staat) moeten onmiddellijk worden verwijderd uit het bestand dat het resultaat is van de laatste consolidatie. Het is niet nodig om aan hen een specifieke informatie te richten over de verwerking van hun gegevens, temeer daar die gegevens, eens het nieuwe schooljaar is begonnen, onder dezelfde vorm zullen circuleren tussen dezelfde deelnemers. Niettemin moet iedere school ingelicht worden over de lijst van haar leerlingen die gunstig gerangschikt staan en die niet in andere scholen staan ingeschreven zodat de school de definitieve inschrijving van de leerling zou kunnen bevestigen. Die verwerking moet zo snel mogelijk worden uitgevoerd opdat de ouders vlug gerustgesteld zijn.
35. Daarentegen doet de Commissie aan de Regering van de Franse Gemeenschap de aanbeveling om de andere betrokken personen duidelijk te informeren over de herkomst van de gegevens en de omkadering en doeleinden van de verwerking, bij elke contactname die het gevolg is van de onderlinge vergelijking van de verschillende inschrijvingslijsten. Die kennisgeving kan bijvoorbeeld gebeuren via een onmiddellijk toegankelijke marginale vermelding op alle briefwisseling waardoor elk wantrouwen over de verrichte verwerking wordt weggewerkt. De Commissie wenst dus dat de Regering zich niet beroept op artikel 9, §2, 2de lid, b) van de WVP om zich vrij te stellen of om de tussenpersonen vrij te stellen van iedere informatie aan de betrokken personen.
36. Zolang het gaat over een verplichting die de verantwoordelijke voor de verwerking moet vervullen door of krachtens een wet of decreet, kunnen de betrokken personen zich niet verzetten tegen de verwerking van hun gegevens. Ze hebben echter wel het recht om de verwerkte informatie te laten verbeteren indien blijkt dat die informatie onjuist of onvolledig is. De Regering of de tussenpersoon moeten, indien het geval zich voordoet, de uitoefening van dit recht garanderen.
37. De inrichtingshoofden moeten geen aangifte doen van de verwerkingen die zij verrichten op de gegevens van de leerlingen die in hun school zijn ingeschreven, daar deze verwerkingen immers tot deze gegevens beperkt worden (artikel 59 van het kb van 13 februari 2001) – met inbegrip van de gegevensdoorgifte aan derden voor de onderlinge vergelijking van de lijsten voor zover zij in opdracht handelen. Alle andere verwerkingen (ook de definitieve

vernietiging van de geconsolideerde bestanden) moeten overeenkomstig artikel 17 van de WVP worden aangegeven bij de Commissie.

38. Aangaande de vertrouwelijkheid en de beveiliging van de verwerking herinnert de Commissie eraan dat de Regering er zich heeft toe verbonden om elke verdere verspreiding van de gegevens te verhinderen. De Commissie vestigt evenwel de aandacht van de Regering erop dat zij verantwoordelijk is voor het toezicht op en de informatie aan de personen die toegang hebben tot de gegevens (artikel 16, §2, 2° en 3° van de WVP). Het is aangewezen dat de administratieve richtlijnen melding maken van deze bepalingen.

IV. ALGEMENE BESCHOUWINGEN TER ONDERSTEUNING VAN EEN AANBEVELING

39. Het dispositief dat de Regering van de Franse Gemeenschap voor ogen heeft, wil met het oog op de onderlinge vergelijking en identificatie van de concurrerende, gunstig gerangschikte inschrijvingen, de bestanden van verschillende inrichtingen consolideren in twee fases. De eerste consolidatie zou gebeuren binnen elkeen van de vier onderwijsnetwerken, vervolgens zou de tweede plaatsvinden tussen de netwerken.
40. Zonder de voorgaande analyse in twijfel te willen trekken en eraan herinnerend dat het niet aan de Commissie is zich uit te spreken over de keuzes die de bevoegde instanties maakten na beoordeling van de opportuniteit ervan, noch met de bedoeling andere oplossingen in de plaats te stellen van die keuzes en beslissingen, wenst de Commissie toch enkele opmerkingen te formuleren die na onderzoek evident lijken te zijn en ze voor te leggen aan de Regering van de Franse Gemeenschap, waarbij ze de nuttige gevolgtrekkingen zal vermelden voor het geval zij zou beslissen er rekening mee te houden. De Commissie verduidelijkt ook nog dat aan de basis van haar opmerkingen een beoordeling ligt die voorrang geeft aan de best mogelijke toepassing van de WVP. Zij is zich natuurlijk bewust van de externe factoren die samenhangen met de organisatie van het onderwijs en met de "ergernissen en de verontwaardiging" die publiekelijk zijn voorgevallen naar aanleiding van de inschrijvingen in de onderwijsinstellingen waarvan hier sprake en waarover zij zich niet dient uit te spreken en waardoor het gerechtvaardigd zou zijn indien haar opmerkingen niet worden opgevolgd. Maar bepaalde risico's die vermeden kunnen worden, zijn dan onder controle.

41. Nadat de aanvraag van de Regering van de Franse Gemeenschap werd onderzocht, komen de hiernavolgende opmerkingen duidelijk naar voor :

- Zoals het dispositief nu is opgesteld worden eerst de lijsten van de schoolinrichtingen van eenzelfde onderwijsnetwerk met elkaar vergeleken. Welnu, het gaat hier niet om de specificiteit van de verschillende netwerken maar om de keuzevrijheid van de ouders, de garantie dat ieder kind zich in een school kan inschrijven op een voor eenieder identiek bepaald ogenblik en om over deze situatie de controle te behouden die echt discriminatoir lijkt te zijn (tussen de kinderen die "te veel scholen" hebben en de kinderen die er nog altijd geen hebben, die zich dan bij het begin van het nieuwe schooljaar dringend zouden moeten inschrijven daar waar plotseling plaatsen zouden vrijkomen, wat niet in overeenstemming zou zijn met datgene waarop zij recht hebben te verwachten en misschien nu al hadden kunnen verkrijgen). Het decreet van 24 juni 1997 maakt overigens geen enkel onderscheid tussen de verplichtingen en regels voor de inschrijvingen in scholen van verschillende netwerken, dat hiermee - krachtens artikel 24, §3 van de Grondwet - a priori de gelijkheid van alle schoolinrichtingen bevestigt in een wet of decreet.
- De inschrijvingslijsten in opeenvolgende fases vergelijken, brengt dan weer het risico met zich mee dat, door de verwerking van de gegevens die hen betreffen, talrijke ouders en kinderen zich onzeker of miskend voelen (wat kan leiden tot keuzes zonder kennis van zaken) of dat bruikbare plaatsen vertraagd vrijkomen voor diegenen die op de wachtlijst staan. Zo zouden ouders opeenvolgend door drie netwerken gecontacteerd kunnen worden om te kiezen tussen verschillende goed, gerangschikte inschrijvingen in elk van deze netwerken om dan tenslotte opnieuw gecontacteerd te worden bij de eindvergelijking (internetwerk) om een keuze te maken tussen de behouden inschrijvingen binnen elk netwerk. Nog anderen zouden tijdens een eerste fase wegens een tekort aan plaatsen, een vrijgekomen plaats binnen een bepaald netwerk aanvaarden, terwijl hen na de eindvergelijking een plaats zou kunnen worden aangeboden in de inrichting van hun eerste keuze.
- De opzet van dit systeem leidt noodzakelijkerwijs tot een vermeerdering van bestanden en verwerkingen (en dus tot risico's en conflicten), waarbij gedurende de tussenfasen geen enkele definitieve oplossing wordt geboden en waarbij tijdens de tweede fase (vergelijking van de verschillende netwerken – internetwerk) de totaliteit van de tussenbestanden geldt (in ieder geval de totaliteit van de ingeschreven leerlingen) al dan niet geconsolideerd (het blijkt onmogelijk om een leerling uit een "intra-netwerk"bestand" te verwijderen omdat niet geweten is of die leerling niet in een ander netwerk is ingeschreven).

42. Daar immers de tweede fase van de lijstenvergelijking (internetwork) quasi noodzakelijk alle ingeschreven leerlingen betreft, zou de Regering van de Franse Gemeenschap de beoogde operatie onmiddellijk in één fase kunnen uitvoeren waarin onmiddellijk alle inschrijvingen van alle door de Gemeenschap georganiseerde en gesubsidieerde inrichtingen met elkaar worden vergeleken. Met deze oplossing is het mogelijk om een verwerkingsomgeving te waarborgen die efficiënt gecontroleerd en beveiligd kan worden. Maar ze maakt het ook mogelijk om onmiddellijk de leerlingen met één goed gerangschikte inschrijving die op geen enkele wachtlijst staan uit het bestand te schrappen. En ten slotte zouden eveneens alle ouders die uit deze maatregelen voordeel zouden kunnen trekken, hun rechten kunnen uitoefenen op hetzelfde ogenblik, onder dezelfde voorwaarden en met kennis van zaken. De Commissie verkiest deze oplossing, omwille van alle voordelen die zij biedt en omdat de rechten beter kunnen worden uitgeoefend, en beveelt ze dan ook aan bij de Regering van de Franse Gemeenschap, met het nodige hierboven uiteengezette voorbehoud.
43. Indien deze oplossing wordt aangenomen, moet vanzelfsprekend rekening worden gehouden met de opmerkingen onder punt 17 en volgende en moet een pluralistische controle worden opgezet.
44. Indien de Regering van de Franse Gemeenschap dat zou wensen en dit zou aanvragen, zou de Commissie bereid zijn om een van haar leden aan te duiden en af te vaardigen om te zetelen in dit orgaan (vanzelfsprekend onder voorbehoud van aanvaarding van de werkingsregels en onverminderd de bevoegdheden die aan de Commissieleden werden verleend en de controlebevoegdheid van de Commissie zelf).
45. De Commissie staat in ieder geval ter beschikking van de Regering van de Franse Gemeenschap om haar bij te staan bij de opmaak van het ontwerp van dispositief.

OM DIE REDENEN,

46. Geeft de Commissie een gunstig advies voor de verwerking die de Regering van de Franse Gemeenschap wil uitvoeren, met name de onderlinge vergelijking van de bestanden met inschrijvingen van de leerlingen in de 1ste cyclus van het secundair onderwijs in de schoolinrichtingen, georganiseerd en gesubsidieerd door de Gemeenschap, onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat rekening wordt gehouden met de opmerkingen vermeld in de punten 10 tot 39.

47. De Commissie beveelt aan de Regering de oplossing aan, die werd uiteengezet in de punten 40 en volgende en mocht zij deze niet aannemen, raadt de Commissie aan om de risico's van de oorspronkelijk gekozen oplossing te beoordelen zodat alle noodzakelijke maatregelen kunnen worden getroffen om deze risico's te bedwingen.

Voor de Administrateur m.v.,

De Voorzitter,

(get.) Patrick Van Wouwe

(get.) Willem Debeuckelaere

Voor eensluidend verklaard afschrift:

Patrick Van Wouwe,
Afdelingshoofd O&RM   22.01.2009